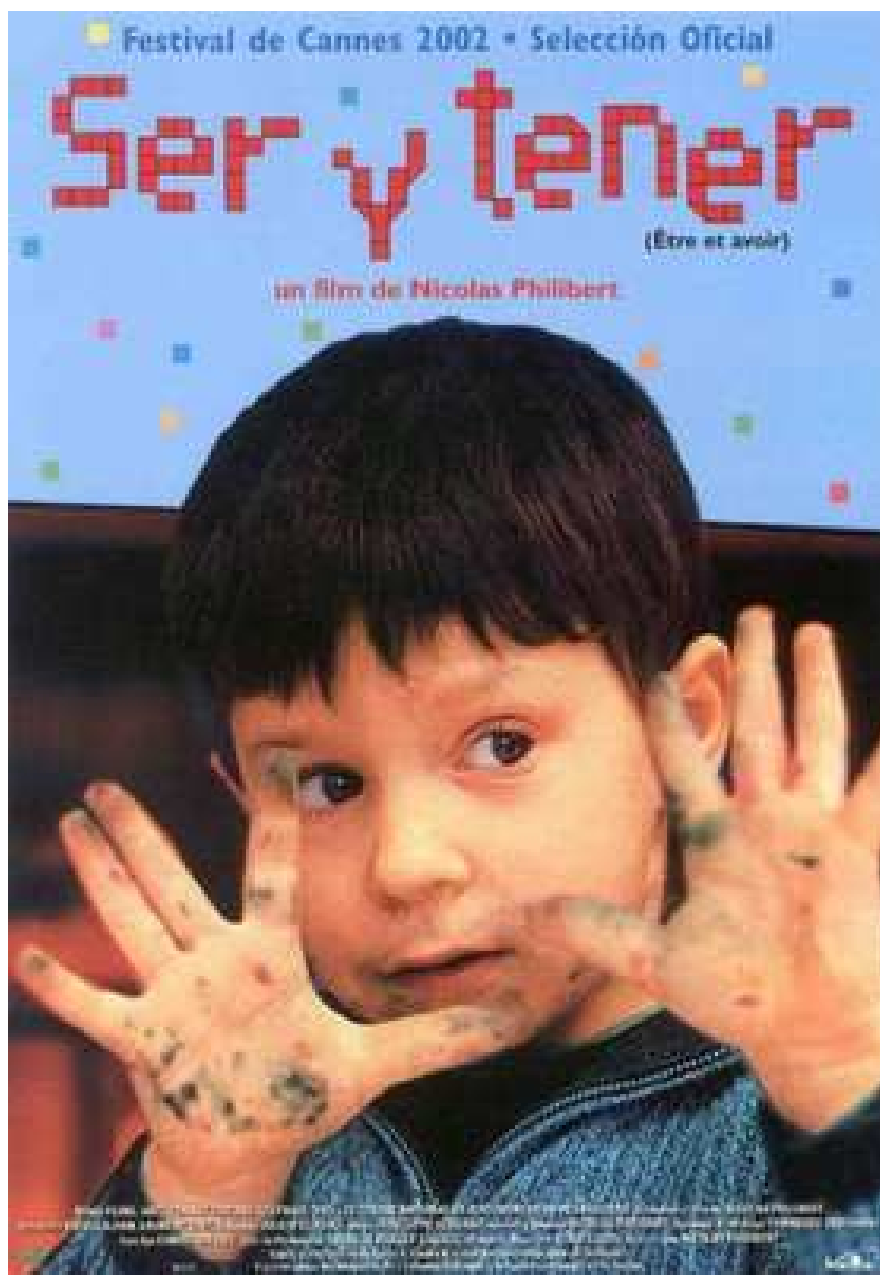

CINEMA^{per}a estudiants

CURS 2004 - 2005

Àrees i Temes:

Llengua Francesa / Tutoria // Psicologia / Pedagogia

Pel·lícula recomanada per a:

ESO. Batxillerats. Cicles Formatius i Formació d'Adults

Títol Original: ÊTRE ET AVOIR

Direcció: Nicolas Philibert.

Producció: Serge Lalou, Gilles Sandoz

Música: Philippe Hersant

Intèrprets: Georges Lopez (mestre) i els seus alumnes Alizé, Axel, Guillaume, Jessie ...

Gènere: Documental.

País: França

Any: 2004.

Durada: 104 minuts.

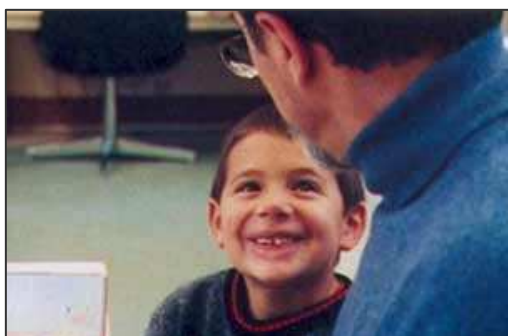
El film mostra la vida d'una petita escola de poble al llarg de tot un curs. Una dotzena d'alumnes entre 4 i 10 anys i el seu professor, que amb dedicació els condueix cap a l'adolescència, són els protagonistes d'aquest documental situat al cor de les Landes franceses.

Drôle et **bouleversant**, le documentaire que le cinéaste a consacré à la classe unique d'un petit village du Massif Central est aussi, derrière la modestie apparente de son propos, un acte de foi cinématographique et politique . NICOLAS PHILIBERT a toujours conjugué le documentaire - depuis *La Ville Louvre* (1990) jusqu'à *La Moindre des choses* (1996) - au mode fictionnel.

Ce documentaire-ci porte sur la classe unique d'une école communale, à Saint-Etienne sur Usson, en Auvergne. Le réalisateur a ainsi filmé une de ces classes qui regroupent, autour du même maître ou d'une institutrice tous les enfants d'un même village, de la maternelle au CM2.

Être et avoir naît de l'impulsion de se tenir auprès d'un groupe et cueillir, comme ils viennent, sans enquêter, des mots plus ou moins invisibles qui racontent l'histoire d'un lieu, et comment ce lieu est au monde. Le cinéaste filme, durant six mois, la vie d'une petite classe unique perdue au cœur de l'Auvergne, les tourments et découvertes d'une **ribambelle** de bambins **bercés** par la voix grave et rassurante d'un instituteur bienveillant.

Être et avoir est aussi une grande œuvre inquiète. Dans la classe il y a certes Jojo, petit personnage adorable et **drolatique**, mais il y a aussi Nathalie, mutique et percluse d'angoisses, mais il y a aussi Olivier, qui **se bagarre** à la récré et fond en larme en évoquant la maladie de son père. Philibert ne s'arrête jamais à la vision de l'enfance comme paradis sucré dont Jojo serait l'ange-mascotte.

L'attention portée à la gestuelle enfantine, avec ses grands mystères, traduit bien cette exigence : les têtes penchées sur les bureaux, les **envies** brutales de se lever, de bouger, les soupirs, les regards arrondis par l'étonnement. Tout, dans la classe, est rapporté à des présences sûres et tranquilles : les paysages qui veillent au travers de la fenêtre, le maître qui écoute et enseigne avec une majestueuse patience et un amour sans **bornes** pour les enfants.

Et pourtant les sentiments s'agitent, il y a la **détresse**, la peur ou l'incompréhension jusqu'à cette scène d'une beauté miraculeuse où Alizé, trois ans, **s'égare** dans un champ de blés.

La plénitude du film naît de son hors champ : Etre et avoir y embrasse rien moins que le monde entier et le cycle du temps. Le monde qui attend les petits apprentis, le temps qui s'écoule et les façonne pour d'autres aventures. La fin de l'année est là, le maître est au bord des larmes, tout le monde se dit au revoir. Les grands partiront, des nouveaux arriveront, et, si l'on en croit Jojo qui apprend à compter, l'infini est **à portée** de leurs doigts tâchés d'encre, éternellement multicolores.

Jean-Philippe Tessé

VOCABULAIRE:

bouleversant = inquietant

ribambelle = corrua

bercer = gronxar

drolatique = graciós

se bagarrer = barallar-se

envie = desig

bornes = limits

détresse = angoixa, aflicció

s'égarer = perdre's

à portée = a l'abast

QUESTIONS:

1. Où se trouve l'Auvergne?
2. Comment s'appelle le village où se passe l'histoire?
3. Combien de temps le directeur du film a-t-il mis pour tourner l'histoire?
4. Est-ce que c'est une classe nombreuse? Combien d'élèves y a-t-il en tout?
5. Que fait Olivier pendant la récré?
6. Pourquoi Olivier se met-il à pleurer, quand son maître lui pose des questions pendant la récré?
7. Comment pourrait-on qualifier le caractère de Jojo?
8. Est-ce que Nathalie est bavarde? Pourquoi?
9. Que se passe-t-il le jour où la classe s'en va en excursion à la campagne?
10. Quel est le sentiment du maître pour ses élèves?
11. Quel est le sentiment de chacun des personnages à la fin de l'année scolaire? Justifiez ce sentiment.
12. Que ressentez-vous à la fin de votre année scolaire? Pourquoi?

VOCABULAIRE:

1.- Parmi les mots de la liste ci-dessous, trouvez celui qui correspond à chaque définition:

bambin, bercer, bouleversant, communale, drolatique, mutique, perclus, récréé, ribambelle, se bagarrer.

- 1 = qui trouble beaucoup.
- 2 = de la commune.
- 3 = longue suite.
- 4 = petit enfant.
- 5 = balancer pour endormir.
- 6 = plaisant, récréatif.
- 7 = qui garde le silence.
- 8 = privé de la faculté de se mouvoir.
- 9 = se disputer.
- 10..... = récréation; temps accordé pour se reposer.

2.- Donnez le synonyme et le contraire de chaque mot:

	SYNONYME	CONTRAIRE		SYNONYME	CONTRAIRE
1- timide			6-obéissant		
2-extroverti			7- étonner		
3- bavard			8- envie		
4- sage			9- borner		
5- plaisant			10-enfant		

El documental *Ser y Tener* ens presenta la vida quotidiana al llarg d'un curs a l'escola unitària de *Saint-Etienne sur Usson*, petita població del *Massif Central* francès. El film ens mostra la naturalitat i l'harmonia amb la que alumnes de diferents edats conviuen i s'ajuden els uns als altres dins de la mateixa aula.

L'escola on estudien, com veiem a les imatges, no és únicament un lloc on aprenen continguts de determinades assignatures; és sobre tot un espai de convivència amb els seus companys i companyes i amb el professor.

Llegeix els textos de les pàgines 8 i 9, que parlen de la importància que té el grup amb el qual vivim a l'escola en el desenvolupament de la nostra personalitat i comenta'ls a classe.

LA PARÀBOLA DEL COS

«Un dia la mà esquerra li va dir confidencialment a la mà dreta:

- Mira, nosaltres treballem tot el dia, mentre l'estómac no fa res.

Les cames escoltaren i digueren:

- Tens raó, nosaltres també estem cansades caminant tot el dia per comprar-li aliments a l'estómac i ell sols menja sense fer res per aconseguir-lo.

La mà dreta va cridar:

- Fem vaga, no li donem ja menjar a l'estómac. Que ell se les arregli si vol.

Llavors, va parlar l'estómac

- Amigues, vosaltres esteu pensant malament. Les nostres feines i aptituds són molt diferents, però la veritat és que depenem moltíssim els uns dels altres.

Els braços li van cridar:

- Calla. Aquests són els arguments d'un mandrós. Des d'ara no menjaràs res, absolutament res.

Passaren uns dies. ¡Ai que feble em sento!, es va queixar un braç a l'altre. Jo també, no saps com em sento de cansat.

Les cames es queixaren:

Nosaltres a penes ens podem moure.

I totes les parts del cos deien el mateix. Tots es sentien defallir. Llavors, l'estómac va parlar:

- Jo també em sento feble. Si m'alimenten podré treballar de nou i vosaltres i jo ens sentirem millor.

- Bé, val la pena provar-ho, va dir la mà dreta. I les cames amb molta dificultat portaren el cos a la taula, les mans van cooperar i van ficar el menjar a la boca.

Passada una estona les mans exclamaren:

- Ja ens sentim millor.

Tots els membres del cos deien el mateix.

Llavors van comprendre que tots els membres del cos han de cooperar si volen conservar-se amb bona salut. I l'estómac va comprendre que ell depèn del treball dels membres i que ha de repartir per igual amb els membres tot el que li arribi. Hi ha moltes parts i un sol cos. Quan una part pateix, totes les altres pateixen amb ella i quan rep atenció, totes s'alegren amb ella».

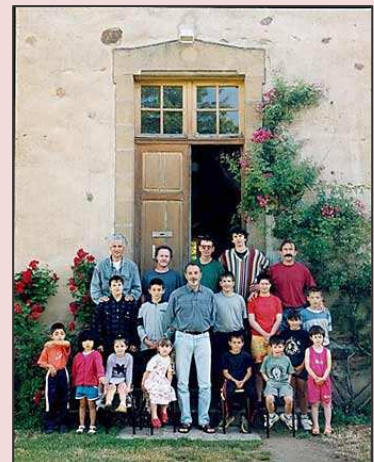
Que es reuneixi un determinat nombre de persones, fins i tot encara que sigui en un aula, no vol dir que existeixi un grup. En Pedagogia a això se li dona el nom de «agrupament»

El grup és un conjunt estructurat de persones. La dimensió social de l'individu humà es tradueix en la seva incorporació en un grup. El primer grup en el qual s'insereix la persona és la família, que té una estructura pròpia ben definida. L'individu humà s'insereix a més en altres grups com clubs, penyes, partits. etc., en els quals es dona un altre tipus de cohesió.

El grup dona seguretat a l'individu, però al mateix temps els individus atorguen al grup com a tal una existència,

en certa manera, independent d'ells. El grup viu, aparentment, amb independència dels individus que el componen, però en realitat la cohesió entre aquests és la base de la vida del grup. Sense aquesta cohesió el grup es dissol en poc temps.

Un grup no molt nombrós i ben estructurat pot ajudar a protegir la personalitat contra l'amenaça de la massificació.

La tutoria en las Enseñanzas Medias

N. García Nieto i altres. Departament d'Orientació. Institut Calassanç de Ciències de l'Educació. Madrid 1992.

Lliçó de vida i de cinema

Esteve Riambau

'ÊTRE ET AVOIR'. DIRECTOR, GUIÓ, CÀMERA I MUNTATGE: Nicolas Philibert. FOTOGRAFIA: Katell Djian i Laurent Didier. INTÈRPRETS: Georges López i els alumnes d'una escola de l'Auvergne. FRANÇA, 2002.

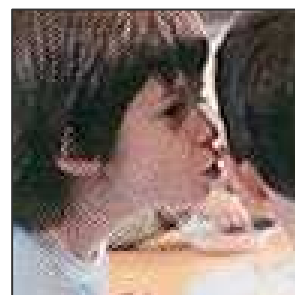
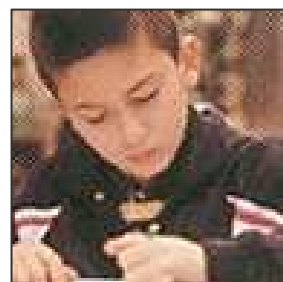
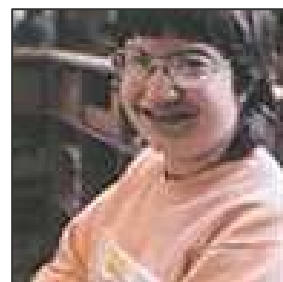
Avalat per una extensa col·lecció de premis i convertit en un veritable fenomen sociològic pels milions d'espectadors que ja l'han vist al seu país d'origen, finalment arriba a les nostres pantalles aquest extraordinari film sobre el procés d'aprenentatge d'una dotzena d'alumnes en una escola rural francesa a la regió de l'Auvergne. Durant tot un curs, la càmera de Nicolas Philibert segueix la relació que el mestre Georges López, fill d'un emigrant espanyol, manté amb nens i nenes d'entre quatre i deu anys en una sola aula en la qual no només s'imparteixen les matèries acadèmiques.

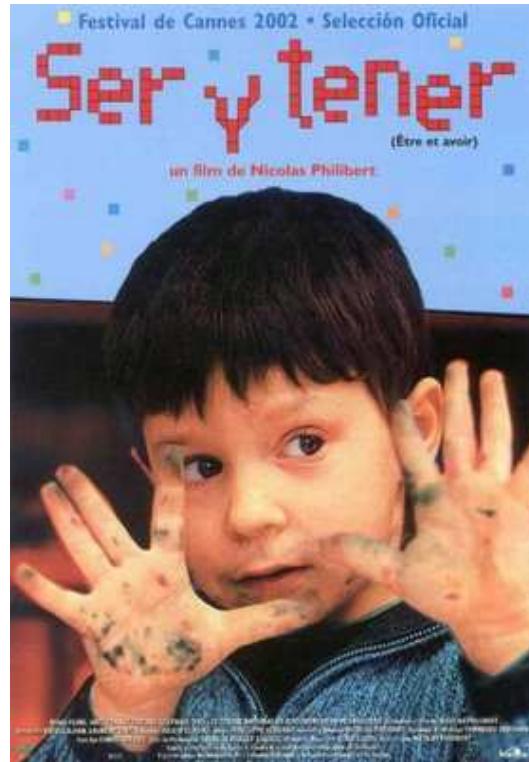
La pedagogia d'aquest professor exemplar, que els protagonistes del film mai no oblidaran i que qualsevol espectador hauria volgut tenir, consisteix en el diàleg i el raonament. Des d'aquesta filosofia humanista, l'aprenentatge d'una nova xifra o la tècnica d'escriptura formen part d'un programa molt més ampli que també inclou assignatures molt més pràctiques. El diàleg amb un nen que plora perquè han d'operar el seu pare, la reflexió dirigida a dos companys que s'han barallat o els particulars estímuls a una noia amb problemes també formen part del temari del protagonista de *Ser y tener*.

Georges López és el centre d'aquest documental, fins al punt que ha reivindicat uns drets d'autor que la justícia

francesa ha denegat, però la càmera -dirigida pel mateix realitzador del film- opta preferentment pel rostre dels infants. Darrere l'espontaneïtat reflectida en cada un d'ells hi ha tot un món que converteix el film en una gran lliçó de cinema sobre com explorar la vida. Si haguessin vist *Ser y tener*, Truffaut s'hauria avergonyit del maniqueïsmes de *Los 400 golpes* i Rossellini estaria al davant de la utopia didàctica que perseguia durant els darrers anys de la seva vida.

Aparentment simple, profundament intens, encarat a les dificultats de la vida sense perdre el sentit de l'humor, el documental de Philibert és cinematogràficament perfecte i socialment útil. La seva mirada lúcida i transparent confronta els homes i dones amb la naturalesa que els envolta i mostra la bellesa de l'aprenentatge i el dolor que això comporta. Envoltats de vaques i prats que canvien de color amb les estacions de l'any, els nens es barallen amb la tecnologia d'una fotocopiadora i tenen l'oportunitat de posar als dos plats de la balança els mètodes dialogants del professor amb els calbots familiars a l'hora de fer els deures. Posteriorment, la visita que els alumnes més grans fan a l'institut de secundària on seguiran els seus estudis els obre les portes al futur. I el comiat del professor, quan el curs acaba, no és un final feliç amb regust amarg: és llei de vida.

info@cinemaperaestudiants.cat

CINEMA^{per}a estudiants